

DATUM
2018-04-16
ERT DATUM
2018-01-23

DIARIENR
2018/22-4
ER BETECKNING
Fi2018/00106/DF

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Statskontoret redovisar i detta remissvar synpunkter på slutbetänkandet från Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster. Vi lämnar synpunkter på förslag om det offentliga åtagandet, styrning och organisering av offentlig förvaltning och Myndigheten för digital förvaltning.

Sammanfattning

Betänkandets ansats faller inom ramen för det som kan kallas koncernstyrning. Statskontoret stödjer sammantaget ansatsen att på detta sätt styra förvaltningens digitalisering mer samlad. Statskontoret understryker dock att en övergång till koncernstyrning kräver särskilda överväganden för att bli effektiv och ändamålsenlig. Vi beskriver några sådana viktiga överväganden som behöver göras i den fortsatta beredningen.

Statskontoret understryker vidare att det är avgörande att Myndigheten för digital förvaltning får rätt förutsättningar att genomföra sitt uppdrag. Statskontoret bedömer att den samlade effekten av utredningens förslag riskerar att försämra myndighetens förutsättningar.

Därefter ger vi synpunkter på utredningens enskilda förslag.

Statskontoret *tillstyrker* förslagen att

- regeringen i förordningen om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte ska reglera att statliga myndigheter i frågor om digitalisering av den offentliga förvaltningen, vid behov, får samverka även utanför sina vanliga verksamhetsområden (5.1)
- digitaliseringsmyndigheten tilldelas särskilda anslagsmedel för frivillig samverkan mellan olika aktörer för att främja den offentliga sektorns digitalisering (5.1)
- regeringen beslutar om en tidsbestämd övergripande plan för digitalisering och it i den offentliga förvaltningen (8.3)

- regeringen tar initiativ till en förnyad avsiktsförklaring mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting för digitalisering och it i den offentliga sektorn (8.4)
- regeringen inleder ett arbete att samordna och strukturera reglering inom informationssäkerhetsområdet (9)
- grundidentifiering ska förbehållas den identifiering som staten utför i samband med utfärdande av de identitetshandlingar som följer principerna för grundidentifiering som utredningen har preciserat (11.2)
- staten utfärdar en elektronisk identitetshandling (12.7)
- staten skapar en säker grundidentifieringsprocess som kan användas av andra aktörer (12.7)
- det införs en lag om statlig elektronisk identitetshandling (12.8)
- alla statliga myndigheter, kommuner och landsting med e-tjänster som kräver elektronisk identifiering ska ansluta sig till valfrihetssystem som digitaliseringsmyndigheten tillhandahåller (13.6.2)
- regeringen får besluta om undantag från skyldigheten för statliga myndigheter, kommuner och landsting att ansluta sig till valfrihetssystem om det finns särskilda skäl (13.6.4)
- funktionerna ska regleras i lag och att den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för att dessa funktioner förvaltas och utvecklas (14.3)
- regeringen utser ett antal färdledande offentliga myndigheter som i sitt agerande kan hjälpa andra offentliga myndigheter att anpassa sig till eIDAS-förordningens krav och möjligheter (17.4.4)
- det ska ingå i det offentliga åtagandet att Sverige tillhandahåller en offentlig nod för gränsöverskridande identifiering i enlighet med eIDAS-förordningens krav (17.6)
- digitaliseringsmyndigheten ska ansvara för den svenska offentliga noden (17.6.1)
- regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, digitaliseringsmyndigheten får meddela föreskrifter om noden (17.6.1)
- alla statliga myndigheter, kommuner och landsting som har e-tjänster där det krävs elektronisk identifiering på tillitsnivå väsentlig eller hög för att få tillträde ska ansluta till den svenska offentliga noden (17.6.3)
- privata aktörer får ansluta till den svenska offentliga noden (17.6.4)
- regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, digitaliseringsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för privata aktörer att betala avgift för att ansluta till noden (17.6.4)
- Sverige som en del av det offentliga åtagandet ska anmäla elektroniska identitetshandlingar för gränsöverskridande identifiering enligt eIDAS-förordningen (18.2)
- digitaliseringsmyndigheten ska ansvara för att anmäla svenska elektroniska identitetshandlingar till kommissionen för gränsöverskridande

- identifiering enligt eIDAS-förordningen (18.3)
- regeringen ger digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att specificera, tillhandahålla eller upphandla en gemensam valideringstjänst för att statliga myndigheter, kommuner och landsting ska kunna validera elektroniska underskrifter från andra länder (19.5.2)
- Skatteverket får i uppdrag att inrätta ett svenskt register över säkerställda kopplingar mellan europeiska elektroniska identitetshandlingar och svenska personnummer enligt det av Skatteverket tidigare lämnade förslaget (20)
- privata utförare av kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen Mina meddelanden efter anmälan av kommunen eller landstinget (21.9)
- regeringen får besluta att som avsändare får företag och organisationer som utför en uppgift av allmänt intresse ansluta sig (21.10)

Statskontoret *avstyrker* förslagen att

- regeringen ska föreslå riksdagen att för den offentliga förvaltningens digitaliseringsarbete besluta om förslaget mål (7)
- regeringen för de statliga myndigheternas digitaliseringsarbete beslutar om förslaget mål (7)
- digitaliseringsmyndigheten ska stödja regeringens arbete med en samlad analys och bedömning av resultatet av den offentlig sektorns digitaliseringsarbete i förhållande till förslaget till riksdagens mål (7)
- regeringen ger digitaliseringsmyndigheten ett särskilt uppdrag att utforma en metod och process för denna uppgift (7)
- regeringen ger digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att ta fram och mäta nyckeltal för informationssäkerhetsrelaterade aspekter i syfte att följa informationssäkerhetsmognaden i förhållande till digitaliseringen (9)
- dagens ersättningsmodell för funktion för elektronisk identitetskontroll ändras på så sätt att utfärdare av elektroniska identitetshandlingar ska fakturera Kammarkollegiet för det antal identitetsintyg som statliga myndigheter, kommuner och landsting har begärt inom ramen för valfrihetssystem (13.7)
- mottagare, om de begärt det, har rätt att få digital post från statliga myndigheter om det inte finns särskilda skäl för undantag (21.4)

Statskontoret kommenterar även

- förslaget att Regeringskansliet fastställer en intern process för att bereda initiativ till förvaltningsgemensamma digitala funktioner, utvärdera dem och i förekommande fall inom ramen för de ordinarie processerna, bereda nödvändiga beslutsunderlag (8.2)

- förslaget att regeringen inleder ett arbete att samordna och strukturera reglering inom informationssäkerhetsområdet (9)
- förslaget att regeringen tar fram rättsliga krav som omfattar samtliga offentliga myndigheter att införa ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete och ge MSB i uppdrag att utreda hur tillsyn över informationssäkerhetsområdet och incidentrapportering kan genomföras (9)
- utredningens bedömning att staten inte ska utfärda mobila elektroniska identitetshandlingar (12.7.2)

Statskontorets övergripande synpunkter

Övergång till koncernstyrning kräver särskilda överväganden för att bli effektiv och ändamålsenlig

Betänkandets ansats faller inom ramen för det som kan kallas koncernstyrning. Att styra staten som en koncern innebär att styrningen av myndigheter och verksamheter i större utsträckning utgår från och tar hänsyn till statens samlade intressen. Det innebär ofta att regeringen tar initiativ inom områden som traditionellt sett har varit delegerade till myndigheterna, för att genom samordning uppnå vissa övergripande värden.¹

Statskontoret stödjer sammantaget ansatsen att på detta sätt styra förvaltningens digitalisering mer samlat. För att fullt ut kunna dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen ger har vi tidigare framhållit att regeringen bör utveckla styrningen så att den blir mer effektiv och sammanhållen.²

Statskontoret understryker dock att en övergång till koncernstyrning kräver särskilda överväganden för att bli effektiv och ändamålsenlig. Vi beskriver nedan några sådana viktiga överväganden som behöver göras i den fortsatta beredningen. Vi utgår även från dessa överväganden när vi nedan lämnar synpunkter på utredningens enskilda förslag.

Analysera fördelning av nytta och kostnader

Regeringen kan behöva analysera hur nyttan för koncernen som helhet förhåller sig till kostnaderna för dess olika delar. De möjliga vinsterna och kostnaderna för samordning kan vara asymmetriskt fördelade både mellan och inom myndigheter. Regeringen bör i den mån det går sträva efter att verksamhetsanpassa styrningen, till exempel genom att analysera hur nytta och kostnader fördelar sig mellan olika grupper av myndigheter och styra därefter.

¹ Statskontoret (2017), *Förtroende för staten. Förvaltningspolitiska utvecklingsområden och prioriteringar 2017–2018*.

² Statskontoret 2016:26, *Utvecklad styrning – om sammanhållning och tillit i förvaltningen*.

Undvik överstyrning

Styrning utifrån ett koncernperspektiv är inte samma sak som att styra mer. Det är snarare att övergå från en logik till en annan genom att gå från målstyrning där regeringen lämnar åt myndigheterna att svara för genomförandet, till att i högre grad reglera själva genomförandet. Det innebär att regeringen i vissa fall kan behöva avstå andra styrinstrument för att inte riskera en överstyrning av förvaltningen.

Tydliggör ansvar och roller

Regeringen behöver beakta hur ansvar och roller påverkas vid en koncernstyrning. Vilket ansvar bär exempelvis myndigheter för att utveckla innovationer kopplat till förvaltningsgemensamma digitala tjänster när regeringen i större utsträckning författningsreglerar dem?

Skapa förståelse hos myndigheterna

Nya initiativ som innefattar en ökad ambition inom områden som tidigare har varit delegerade kan behöva förankras bland myndigheterna. Det räcker inte alltid att enbart författningsreglera dessa frågor för att få genomslag i förvaltningen. Regeringen kan också behöva besluta om kompletterande insatser för att tydliggöra förväntningar och skapa en förståelse bland myndigheterna.³

Säkerställ uppföljning

Regeringen behöver följa upp övergången till en koncernstyrning av förvaltningens digitaliseringsarbete för att säkerställa att styrningen blir effektiv, sammanhållen och ändamålsenlig.

Avgörande att Myndigheten för digital förvaltning får rätt förutsättningar att genomföra sitt uppdrag

Statskontoret delar utredningens utgångspunkt att den kommande Myndigheten för digital förvaltning bör ha en central roll. Det är då avgörande att myndigheten får rätt förutsättningar att genomföra sitt uppdrag. I betänkandet lämnas ett stort antal förslag som rör den kommande myndigheten. Statskontoret bedömer att den samlade effekten av utredningens förslag riskerar att försämra myndighetens förutsättningar att genomföra och utveckla sitt uppdrag att samordna och stödja digitaliseringen i statliga myndigheter, kommuner och landsting. Vi tar upp några centrala aspekter kopplade till utredningens förslag som vi anser att regeringen behöver ta hänsyn till under myndighetens uppstartsfas. Vi utgår även från dessa aspekter när vi nedan lämnar synpunkter på utredningens enskilda förslag.

³ Statskontoret 2018:2, *Den offentliga förvaltningens arbete med att tillgängliggöra offentlig information*.

Rimliga förväntningar på myndighetens kapacitet under uppbyggnaden

Statskontoret har tidigare konstaterat att det tar tid för en ny myndighet att hitta sina former och uppnå full produktivitet.⁴ Av detta skäl anser Statskontoret att regeringen bör begränsa mängden uppgifter för den nya myndigheten, framförallt i ett inledande skede.

Ett spretigt uppdrag riskerar att försvaga förmågan

Statskontoret har tidigare lyft fram att tyngdpunkten för den ansvariga huvudaktören inom digitaliseringsområdet bör ligga på främjandearbete, snarare än uppföljande arbete.⁵ I den föreslagna instruktionen till Myndigheten för digital förvaltning föreslås en flora av olika typer av uppgifter inom digitaliseringsområdet, både av främjande och av uppföljande karaktär.⁶

Statskontoret bedömer att föreliggande utrednings förslag innebär fler uppgifter för Myndigheten för digital förvaltning som rör tillsyn och uppföljning. Denna typ av uppgifter kräver andra typer av kompetenser och riskerar därmed att försvåra för myndigheten att fokusera på främjandearbete.

Nödvärdigt med tillräckliga resurser för att kunna leva upp till förväntningarna

Statskontoret noterar att utredningen i sin konsekvensanalys menar att merparten av förslagen om nya uppgifter till Myndigheten för digital förvaltning kommer att kunna finansieras inom befintlig anslagsram. Vi saknar dock ett resonemang om det gäller även den samlade effekten av samtliga förslag i utredningen.

Statskontorets synpunkter på enskilda förslag**5 Styrning av samverkan**

- Statskontoret *tillstyrker* betänkandets förslag (5.1) att regeringen i förordningen om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte ska reglera att statliga myndigheter i frågor om digitalisering av den offentliga förvaltningen, vid behov, får samverka även utanför sina vanliga verksamhetsområden.

Statskontoret har tidigare anfört att regeringen bör uppmuntra och undanröja hinder för myndigheternas frivilliga samverkan.⁷ Att reglera myndigheternas möjlighet att

⁴ Statskontoret 2017:17, *Inrättandet av Upphandlingsmyndigheten*.

⁵ Se till exempel Statskontorets remissvar, *Digitalförvaltning.nu* (SOU 2017:23), dnr 2017/69-4; Statskontoret 2018:2, *Den offentliga förvaltningens arbete med att tillgängliggöra offentlig information* och Statskontoret 2018:8, *Hinder för att använda myndigheternas öppna data*.

⁶ Promemoria 2018-03-29, *Förslag till förordning (2018:XX) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning*, dnr Komm2018/00191.

⁷ Statskontoret 2016:26, s. 53f.

samverka i denna fråga är en form av uppmantran som kan leda till initiativ till samverkan. Statskontoret ser dock inte att detta nödvändigtvis bör innebära att ansvarig myndighet utvecklar föreskrifter för att reglera samverkan närmare.

- Statskontoret *tillstyrker* också förslaget (5.1) att digitaliseringsmyndigheten tilldelas särskilda anslagsmedel för frivillig samverkan mellan olika aktörer för att främja den offentliga sektorns digitalisering.

Vi har tidigare angett att myndigheten bör ha en främjande roll och driva utvecklingsprojekt som hela förvaltningen kan dra nytta av.⁸ Samtidigt är det, som vi konstaterar ovan, viktigt att regeringen har rimliga förväntningar på myndigheten när den befinner sig i en uppbyggnadsfas.

7 Mål för den offentliga förvaltningens digitaliseringsarbete

- Statskontoret *avstyrker* förslaget att regeringen ska föreslå riksdagen att för den offentliga förvaltningens digitaliseringsarbete besluta om det i betänkandet föreslagna målet.

Om regeringen väljer att i högre grad styra den offentliga förvaltningens digitaliseringsarbete utifrån ett koncernperspektiv, och till exempel lagstifta om utformning och förvaltning av digitala tjänster i enlighet med betänkandets förslag, bör man vara restriktiv med att dessutom styra genom ett riksdagsbundet mål för arbetet eftersom det kan leda till överstyrning.

Statskontoret anser också att utvecklingen av digitala tjänster och medel inom offentlig förvaltning i slutändan handlar om verksamhetsutveckling⁹ och syftar till värden som effektivitet, service, innovationer och näringsutveckling, vilka redan idag är beslutade av riksdagen genom målen för förvaltningspolitiken¹⁰ och lag (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Riksdagen har möjlighet att följa upp regeringens arbete utifrån dessa författningar.

- Statskontoret *avstyrker* förslaget att regeringen för de statliga myndigheternas digitaliseringsarbete beslutar om det i betänkandet föreslagna målet.

I enlighet med ovanstående resonemang anser Statskontoret att regeringen bör vara restriktiv med att inom samma område både styra myndigheterna med mål och mer detaljerad lagstiftning om genomförandet. Det kan leda till överstyrning och oklara ansvarsförhållanden.

⁸ Statskontorets remissvar, dnr 2017/69-4, Statskontoret 2018:2 och Statskontoret 2018:8.

⁹ Statskontoret 2014:12, *Delegerad digitalisering. En utvärdering av E-delegationen*.

¹⁰ Prop. 2009/10:175.

Statskontoret anser också att det föreslagna målet är för övergripande för att utgöra ett effektivt verktyg i styrningen av de statliga myndigheternas digitaliseringsarbete. Myndigheterna är alltför olika för att samma övergripande mål ska vara relevant för samtliga. Det kan försvåra för myndigheterna i tolkningen av regeringens förväntningar och leda till en avsaknad av insatser.¹¹ Statskontoret menar av denna anledning att kostnaderna förknippade med förslaget sannolikt skulle överstiga nyttan.

Om regeringen ändå vill reglera mål för området i författning, bör den i första hand föra in konkreta mål för ett urval prioriterade myndigheter i exempelvis instruktionen. Det skulle ge en mer precis styrning. I andra hand anser vi att regeringen bör föra in en sådan bestämmelse i myndighetsförordningen. Vi har tidigare sett att en sammanhållen lagstiftning förenklar för myndigheterna i tillämpningen och kan därmed främja både kännedom och efterlevnad av nya regleringar.¹² Vi bedömer att frågan om myndigheternas digitaliseringsarbete är av en sådan art att den kan vara lämplig att reglera i myndighetsförordningen.

- Statskontoret *avstyrker* betänkandets förslag (7.4.) att digitaliseringsmyndigheten ska stödja regeringens arbete med en samlad analys och bedömning av resultatet av den offentliga sektorns digitaliseringsarbete i förhållande till förslaget till riksdagens mål.
- Statskontoret *avstyrker* också förslag (7.4.) att regeringen ger digitaliseringsmyndigheten ett särskilt uppdrag att utforma en metod och process för denna uppgift.

Utifrån ovanstående ställningstaganden utgår behovet av uppföljning av den offentliga sektorns digitaliseringsarbete i förhållande till riksdagens mål. I enlighet med vad vi tidigare har framhållit anser vi vidare att den nya myndigheten i huvudsak bör ägna sig åt främjande och kunskapsutvecklande insatser.¹³

8 En övergripande plan – ett ramverk – för förvaltningsgemensamma digitala funktioner

- Statskontoret *tar inte ställning* till betänkandets förslag (8.2) att Regeringskansliet fastställer en intern process för att bereda initiativ till förvaltningsgemensamma digitala funktioner, utvärdera dem och i förekommande fall inom ramen för de ordinarie processerna, bereda nödvändiga beslutsunderlag.

¹¹ Statskontoret 2018:2.

¹² Statskontoret 2018:2, s. 27ff.

¹³ Statskontorets remissvar, dnr 2017/69-4, Statskontoret 2018:2 och Statskontoret 2018:8.

Statskontoret vill dock framhålla att det kan finnas ett behov av att se över vissa arbetsformer inom Regeringskansliet för att åstadkomma en mer sammanhållen styrning.¹⁴ I första hand bör det sökas åstadkommas inom ramen för ordinarie processer.

- Statskontoret *tillstyrker* betänkandets förslag (8.3) att regeringen beslutar om en tidsbestämd övergripande plan för digitalisering och it i den offentliga förvaltningen.

Statskontoret anser att det är lämpligt att komplettera styrningen av digitaliseringen av förvaltningen genom att utforma en strategi för arbetet. Det kan bland annat visa på frågans betydelse samt förankra och samordna berörda aktörer.¹⁵

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (8.4) om att regeringen tar initiativ till en förnyad avsiktsförklaring mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting för digitalisering och it i den offentliga sektorn.

Statskontoret har tidigare framhållit att samarbetet mellan den statliga, kommunala och landstingssektorn behöver få fastare former.¹⁶

9 Informationssäkerhet

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget att regeringen inleder ett arbete att samordna och strukturera reglering inom informationssäkerhetsområdet.

I linje med inledande resonemang anser Statskontoret att det är lämpligt att sträva efter en sammanhållen styrning och reglering av området.

- Statskontoret *avstyrker* förslaget att regeringen ger digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att ta fram och mäta nyckeltal för informationssäkerhetsrelaterade aspekter i syfte att följa informationssäkerhetsmognaden i förhållande till digitaliseringen.

Utifrån inledande ställningstagande om myndighetens förutsättningar ser vi inte förslaget som lämpligt. Under uppbyggnadsfasen bör myndigheten dels ges ett begränsat antal uppgifter, dels ges utrymme att prioritera främjande uppgifter.

- Statskontoret *tar inte ställning* till förslaget att regeringen tar fram rättsliga krav som omfattar samtliga offentliga myndigheter att införa ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete och ge MSB i uppdrag att

¹⁴ Statskontoret 2016:26, s. 30ff.

¹⁵ Statskontoret (2018) *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?*

¹⁶ Statskontoret remissvar, dnr 2017/69-4.

utreda hur tillsyn över informationssäkerhetsområdet och incidentrapportering kan genomföras.

Utifrån inledande resonemang och tidigare iakttagelser vill dock Statskontoret framhålla att ett lagkrav inte alltid är ett effektivt sätt att höja medvetenheten bland offentliga myndigheter om ett område.¹⁷

11 Processen för grundidentifiering

- Statskontoret *tillstyrker* betänkandets förslag (11.2) att grundidentifiering ska förbehållas den identifiering som staten utför i samband med utfärdande av de identitetshandlingar som följer principerna för grundidentifiering som utredningen har preciserat.

Statskontoret delar utredningens bedömning att det är staten som ska ansvara för grundidentifiering av individer i Sverige. Vi delar också utredningens bedömning att ID-kortsutredningen är bäst lämpad att lämna förslag på vilka myndigheter som ska ansvara för grundidentifieringen.

12 Statlig elektronisk identitetshandling

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (12.7) att staten utfärdar en elektronisk identitetshandling.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (12.7) att staten skapar en säker grundidentifieringsprocess som kan användas av andra aktörer.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (12.8) att det införs en lag om statlig elektronisk identitetshandling.

Statskontoret delar utredningens bedömning att det är viktigt att hålla samman grundidentifieringen med utfärdandet av elektroniska identitetshandlingar. Staten bör därför utfärda en elektronisk identitetshandling. Att staten skapar en säker grundidentifieringsprocess som kan användas av andra aktörer bedömer Statskontoret som positivt för medborgarna ur ett serviceperspektiv.

Statskontoret delar också utredningens bedömning att det är lämpligt att författningsreglera den statliga elektroniska identitetshandlingen så att kvalitetskraven är desamma oavsett vilken myndighet som i framtiden får i uppdrag att utfärda den.

Statskontoret vill dock lämna synpunkter på utredningens bedömning (12.7.2) om att staten inte ska utfärda mobila elektroniska identitetshandlingar. Utredningen redogör för hur marknaden för mobila elektroniska identitetshandlingar domineras av en enskild marknadsaktör (BankID). Statskontoret saknar dock ett mer utförligt resonemang om ett eventuellt statligt åtagande för mobila elektroniska

¹⁷ Statskontoret 2018:2.

identitetshandlingar utifrån risken att medborgare och förvaltningen i stort blir alltför beroende av en enskild marknadsaktör.

13 Myndigheters sätt att anskaffa funktioner för elektronisk identitetskontroll

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (13.6.2) alla statliga myndigheter, kommuner och landsting med e-tjänster som kräver elektronisk identifiering ska ansluta sig till valfrihetssystem som digitaliseringsmyndigheten tillhandahåller.
- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (13.6.4) att regeringen får besluta om undantag från skyldigheten för statliga myndigheter, kommuner och landsting att ansluta sig till valfrihetssystem om det finns särskilda skäl.

Statskontoret delar utredningens bedömning att individer ska ges samma identifieringsmöjligheter oavsett vilken statlig myndighet, kommun eller landsting som de ska identifiera sig elektroniskt mot. Vi anser att förslaget utgör ett exempel på en lämplig avvägning mellan effektiv styrning utifrån ett koncernperspektiv samtidigt som det medger en flexibilitet att undanta myndigheter vid behov.

- Statskontoret *avstyrker* förslaget (13.7) om att dagens ersättningsmodell för funktion för elektronisk identitetskontroll ändras på så sätt att utfärdare av elektroniska identitetshandlingar ska fakturera Kammarkollegiet för det antal identitetsintyg som statliga myndigheter, kommuner och landsting har begärt inom ramen för valfrihetssystem.

Statskontoret instämmer i bedömningen att ersättningsmodellen bör förenklas. Statskontoret kan däremot inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande form. Vi menar att utredningen inte i tillräcklig utsträckning har analyserat riskerna för eventuella utgiftsökningar till följd av den nya modellen och vilka mekanismer för kostnadskontroll som kan behöva införas.

14 En infrastruktur för elektronisk identifiering

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (14.3) att funktionerna ska regleras i lag och att den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för att dessa funktioner förvaltas och utvecklas.

Statskontoret delar utredningens bedömning att det behövs ett samlat regelverk för att den offentliga förvaltningen på bästa sätt ska kunna dra nytta av de möjligheter som elektronisk identifiering kan ge. Vi anser dock att utredningen i delar lämnar relativt detaljerade förslag om lagens innehåll. Regeringen behöver väga den samlade nyttan av en enhetlighet inom den offentliga förvaltningen utifrån bland annat ett serviceperspektiv, mot kostnaden förknippad med en alltför detaljerad styrning av myndigheter, kommuner och landsting.

17 Europeiska elektroniska identitetshandlingar i svenska e-tjänster

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (17.4.4) att regeringen utser ett antal färdledande offentliga myndigheter som i sitt agerande kan hjälpa andra offentliga myndigheter att anpassa sig till eIDAS-förordningens krav och möjligheter.

Statskontoret har tidigare påtalat vikten av att regeringen förtydligar ansvarsfördelningen vid styrning av samverkan och då lyft fram möjligheten att utse aktörer som ska leda arbetet.¹⁸

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (17.6) att det ska ingå i det offentliga åtagandet att Sverige tillhandahåller en offentlig nod för gränsöverskridande identifiering i enlighet med eIDAS-förordningens krav.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (17.6.1) att digitaliseringsmyndigheten ska ansvara för den svenska offentliga noden.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (17.6.1) regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, digitaliseringsmyndigheten får meddela föreskrifter om noden.

Statskontoret delar utredningens bedömning att det bör vara ett offentligt åtagande och anser att det är naturligt att Myndigheten för digital förvaltning fortsätter det arbete som nu bedrivs av E-legitimationsnämnden.

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (17.6.3) att alla statliga myndigheter, kommuner och landsting som har e-tjänster där det krävs elektronisk identifiering på tillitsnivå väsentlig eller hög för att få tillträde ska ansluta till den svenska offentliga noden.

Statskontoret anser att förslaget utgör en lämplig avvägning mellan effektiv styrning utifrån ett koncernperspektiv och samtidigt tar tillräcklig hänsyn till myndigheternas skilda förutsättningar och behov.

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (17.6.4) privata aktörer får ansluta till den svenska offentliga noden.
- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (17.6.4) regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, digitaliseringsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för privata aktörer att betala avgift för att ansluta till noden.

Ur ett serviceperspektiv för medborgarna är det motiverat att privata aktörer också ges möjlighet att ansluta till den offentliga noden samtidigt som ett avgiftssystem säkerställer att det offentliga inte belastas med kostnader för detta.

18 Anmälan av svenska elektroniska identitetshandlingar

¹⁸ Statskontoret 2016:26.

- Statskontoret *tillstyrker* utredningens förslag (18.2) att Sverige som en del av det offentliga åtagandet ska anmäla elektroniska identitetshandlingar för gränsöverskridande identifiering enligt eIDAS-förordningen.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (18.3) att digitaliseringsmyndigheten ska ansvara för att anmäla svenska elektroniska identitetshandlingar till kommissionen för gränsöverskridande identifiering enligt eIDAS-förordningen.

Statskontoret anser att förslaget är motiverat ur ett serviceperspektiv och att det faller naturligt på ställningstagandet till förslaget om tillhandahållandet av en offentlig nod.

19 Betrodda tjänster enligt eIDAS-förordningen

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (19.5.2) att regeringen ger digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att specificera, tillhandahålla eller upphandla en gemensam valideringstjänst för att statliga myndigheter, kommuner och landsting ska kunna validera elektroniska underskrifter från andra länder.

Vi delar utredningens bedömning att det behövs en samlad valideringstjänst och bedömer att det är ändamålsenligt att Myndigheten för digital förvaltning ges ansvaret för den utifrån övrigt ansvar för gränsöverskridande identifiering.

20 Framtida användning av elektroniska identitetshandlingar inom Europa

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget att Skatteverket får i uppdrag att inrätta ett svenskt register över säkerställda kopplingar mellan europeiska elektroniska identitetshandlingar och svenska personnummer enligt det av Skatteverket tidigare lämnade förslaget.

Statskontoret delar utredningens bedömning att det är mer effektivt med ett centralt kopplingsregister än att offentliga myndigheter själva ansvarar för kopplingen.

21 En lag om infrastruktur för digital post

- Statskontoret *avstyrker* förslaget (21.4) att mottagare, om de begärt det, har rätt att få digital post från statliga myndigheter om det inte finns särskilda skäl för undantag.

Statskontoret saknar en analys av de ekonomiska konsekvenserna som följer av att låta det bli en rättighet att motta post från statliga myndigheter genom Mina meddelanden och göra det till ett obligatorium för samtliga myndigheter att ansluta sig till tjänsten.¹⁹

¹⁹ Statskontorets remissvar, dnr 2017/69-4.

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (21.9) om att privata utförare av kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen Mina meddelanden efter anmälan av kommunen eller landstinget.
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget (21.10) om att regeringen får besluta att som avsändare får företag och organisationer som utför en uppgift av allmänt intresse ansluta sig.

Statskontoret delar utredningens bedömning att den digitala infrastrukturen, och därmed medborgarnas service, bör vara likvärdig oberoende av hur kommunerna och landstingen organiserar sin verksamhet. Statskontoret delar vidare utredningens bedömning att det finns ett behov från såväl medborgare som företag och organisationer att aktörer som utför uppgifter av allmänt intresse har ett säkert sätt att kommunicera med kunder och medlemmar.

Tillförordnad generaldirektör Tony Malmberg har beslutat i detta ärende. Utredningschef Marie Uhrwing samt utredarna Alexander Bjerner, Jesper Östling Palme och Tove Stenman, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Tony Malmberg

Tove Stenman